

ВАЖЛИВІСТЬ МЕЛІОРАЦІЇ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

УДК 627.533.13/.14

Бурлачка Я.О.,
Студентка 4 курсу
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація: Ефективне застосування ґрунту для вирощування посівних культур можливо тільки за умови, що воно відповідає необхідним агротехнічним характеристикам. Досягти оптимального результату в процесі експлуатації ґрунту дозволяє меліорація сільськогосподарських земель, в ході якої поліпшується якість оброблюваної ділянки.

Ключові слова: сільське господарство, меліорація, ефективність використання землі.

Abstract: Effective soil use for growing sowing crops is possible only under the condition that it meets the necessary agrotechnical characteristics. Agricultural land reclamation allows to achieve an optimal result in the process of soil exploitation, during which the quality of the cultivated area is improved.

Key word: agriculture, reclamation, land use efficiency.

Сільське господарство в Україні відіграє дуже важливу роль та є пріоритетним напрямком розвитку економіки України. Отже ефективне використання сільськогосподарських земель та зменшення техногенного навантаження аграрного сектору на довкілля є стратегічною метою розвитку аграрного сектору нашої держави.

Під меліорацією розуміють комплекс заходів, спрямованих на підвищення продуктивності землі в умовах зростання врожайності. Це досягається шляхом застосування гідротехнічних, культуро-технічних, хімічних, агролісотехнічних, та інших видів меліоративних робіт[1].

Метою меліоративних заходів є збереження і підвищення родючості ґрунту, зростання врожайності та пом'якшення впливу коливань погодно-кліматичних умов на результати виробництва.

Виділяють три основні задачі меліорації:

1. покращення ґрунту, який потребує врегулювання водного режиму, що виражається або в надмірній вологості або в її дефіциті, в порівнянні з кількістю, що вважається необхідною для ефективної економічної експлуатації території;
2. удосконалення ґрунтів з несприятливими фізико-хімічними

властивостями (важкі глинисті і мулові ґрунти, з надмірною кислотністю тощо);

3. удосконалення ділянок, що зазнають шкідливих механічних впливів, таких як водна та вітряна ерозія, що проявляється у формуванні ярів, каньйонів, зсувів та ін.

Виходячи з конкретної задачі застосовуються різноманітні види меліорації.[1]

Один з найпоширеніших видів меліораційних робіт, який використовується і в спеціалізованих господарствах, і в звичайних садівників – гідромеліорація земель. Гідромеліорація проводиться в тих випадках, коли необхідно стабілізувати водне збагачення ґрунтів і їх оптимальне зволоження. Завдяки цьому методу усувається надлишкова волога на тих територіях, де це необхідно, а також збагачуються вологою посушливі території. Водний, повітряний, тепловий і поживні режими приводяться в норму, що забезпечує підвищення родючості ґрунтів. До найпопулярніших методів гідромеліорації включають осушувальні, зрошувальні, протиерозійні, протипаводкові та протисельові заходи.

Агролісомеліорація земель – комплекс агро- і гідротехнічних заходів, що сприяють запобіганню і зниженню негативного впливу вітрової та водної ерозії ґрунту, посухи, суховіїв, холодних вітрів на сільськогосподарські угіддя. Інакше кажучи, агролісомеліорація спрямована на забезпечення захисних бар'єрів, які спрямовані на захист ґрунту від ерозії за допомогою лісових насаджень [2].

За допомогою хімічної меліорації земель поліпшується мінеральний склад ґрунтового шару. Але такі заходи слід проводити у випадку малопридатності або непридатності земель. Під час процесу хімічної меліорації з ґрунту видаляються шкідливі для рослинності елементи, а також проводиться збагачення ґрунту корисними компонентами. Використовуються різні види меліорації цього типу, у тому числі вапнування, гіпсування і підкислення. Перший варіант використовується для збагачення нечорноземних культур вапняними добривами. Гіпсові добавки використовують в солонцях для скорочення лужності в складі ґрунту. Підкислення земель практикується рідше, але у випадку вирощування чаю, цей метод меліорації є найбільш ефективним.

Техніка термічної меліорації ґрунту може бути віднесена до

сезонних методів, оскільки вона використовується переважно взимку. Основним завданням цих заходів є забезпечення оптимальної терморегуляції ґрунту. Роботи з заморозкою проводять задля підвищення температури глибинних і поверхневих шарів таким чином, щоб коріння рослин були захищені від холоду, що проходить через ґрунт. Класична термічна меліорація – це мульчування, яке виконується з використанням компосту на землі. Це найпростіший спосіб термоізоляції, для якого можуть використовуватися різні матеріали. Навіть на невеликій фермі можна знайти сировину для мульчування зокрема, застосовують тирсу, стружки, листя, підстилку, а також інші відходи.

Культурно-технічну меліорацію можна назвати поверхневою, оскільки вона не передбачає вторгнення в структуру ґрунту та його хімічний склад. Як правило, культурно-технічні заходи на землі зводяться до позбавлення площі від сторонніх предметів – це можуть бути бур'яни, камені, пні та інші об'єкти, що перешкоджають для прямого використання землі. Очищення може виконуватися як вручну, так і за допомогою спеціального обладнання. Наприклад, культурно-технічна меліорація земель може включати розпушування, культивування і піскування. Подібні роботи дозволяють захистити ґрунт від заростання бур'янами і підвищити його стійкість до шкідників.

Існує багато факторів, які ґрунтуються на визначенні використання того чи іншого виду меліорації. По-перше, це початковий стан ґрунту. Такі ж операції окислення або вапнування виконуються тільки в тих випадках, коли земля потребує додаткового живлення або відновлення в умовах порушення хімічного балансу. Інакше кажучи, в залежності від поточного стану, експерти визначають, які типи меліорації доцільно використовувати в даному випадку. Не менш важливими є і зовнішні фактори. Наявність лісових смуг і кліматичних умов може додавати або коригувати вибір агрономічних заходів. Аналіз потреб у поліпшенні експлуатаційних властивостей ґрунту та без урахування особливостей майбутнього землекористування є недостатнім. Для кожної культури важливими є характеристики ґрунту[3].

На сьогоднішній день в Україні задля підвищення родючості ґрунтів в посушливих районах проводяться широкомасштабні гідромеліоративні заходи. В південних регіонах України, в Херсоні, Миколаєві, Дніпрі,

Запоріжжі створюються великі зрошувальні системи, що утворюють самостійну галузь меліорації та управління водними ресурсами в агропромисловому комплексі.

Головним завданням цього сектору є проведення організаційно-економічних заходів щодо поліпшення сільськогосподарських земель, перетворення несприятливих природних умов на сприятливі, підвищення родючості, досягнення високих і стійких врожаїв, раціональне використання водних ресурсів, захист від забруднення та виснаження ґрунтів.

Отже, меліораційні роботи не можна назвати чимось новим для сільського господарства. Можливо, це один з найдавніших видів діяльності людини, які обробляли землю і вже в давнину розуміли важливість родючого ґрунту. Інша справа, що сучасна меліорація ґрунту передбачає використання технічно просунутих інструментів і спеціального обладнання. За допомогою продуктивних агрегатів працівники сільських господарств здійснюють зрошення, культивуацію, хімічну обробку, використовують добрива тощо. У той же час залишається місце і для народних засобів меліорації, включаючи мульчування, розпушування, розчищення і всякі способи захисту земель від небажаних зовнішніх впливів.

Література

1. Багров М. Н. Сільськогосподарська меліорація / М.Н. Багров, І.П. Кружилін: Агропромиздат, 2016. – С.27-29.
2. Патлай І. М. Теоретичні й практичні основи застосування лісових меліорацій в Україні : ВАН, 2015. – С. 67 – 70.
3. Грішнова О. Меліорація, її види та особливості застосування [Електронний ресурс] / О. Грішнова, К. Березюк // Україна: меліорація. – 2013. – № 7. – С. 3-8. – Режим доступу: <https://bizzportal.ru/vidi-melioracii-melioraciya-zemel-gr/>

Науковий керівник,
Старший викладач

Котельникова Ю. М.